

საერთაშორისო ქართველოლოგიური კონგრესი
THE INTERNATIONAL KARTVELOLOGICAL CONGRESS

თბილისი 2024 25-28 სექტემბერი
TBILISI 2024 September 25-28

IV

მ ა ს ა ლ ე ბ ი
A B S T R A C T S

თბილისი - TBILISI

2024

Karaman Pagava, Iosef Bichikashvili. Flag of Orbeli, Georgian amirspasalars in XII century	176
Tea Kartvelishvili, Bezhan Khorava. Documentary sources on the princely house of Sharvashidze	178
Burcu Meliha Keser. Two Heroes in Ancient Mythology: Analysis of the Gilgamesh and Amirani epics.....	180
Giorgi Kipiani. Thematic Toasting Tradition and Debate on the Roots of Georgian Supra	182
Zaza Shashikadze. Short Description of Shavshet-Imerkhevi and Machakheli in 1573/4	184
Vazha Shengelia. Some Notes on the Phonetic Systems of Kartvelian and Circassian Languages	186
R. Shengelia, Th. Schurr, D. Chitanava, L. Bitadze, Sh. Laliashvili, S. laliashvili, A. Yardumian, and A. Klyosov. Comparative Phylogenetic Analysis of Svaneti and Mingrelia/Samegrelo (West Georgia) Populations....	188
Tina Shioshvili. The Metaphorical Field of Riddles among Descendants of Georgian Emigrants.....	190
Michal Šmigol', Marek Syrný. Slave trade in the eastern Black Sea region (Circassia and western Georgia) in the Ottoman period of the 16th–19th centuries: a historical-demographic research.....	194
Irine Chachanidze. Kartvelological Centers in Western Europe (According to the Press of the Georgian Emigrants of the First Half of 20th Century)	197
Harun Chimke. Semantic Nuances of the Instrumental Case in Modern Literary Georgian and Means to Express Them in Turkish	200
Nino Chikhladze. Artistic and Stylistic peculiarities of Georgian Mural paintings of the Late Middle Ages on the Example of the Wall Paintings of Matani Tskhrakara Monastery.....	203
Malkhaz Chokharadze. Chronicles of navigation along the Chorokhi River in literary texts and oral stories.....	205
Mariam Chkhartishvili. Towards the identification of the Iranian Shah Mentioned by Leonti Mroveli as the Father of the Georgian King Mirian	207
Alexander Tsurtsunia. Georgian scientists about geopolitical importance of Georgia and the Caucasus	209

mother of Amirani, who fights against oppression, is Dali, the goddess of hunting. His father is a mortal hunter. Amirani is a demigod. Georgian people accepted Amirani as a hero and respected him. The main characters in Sumerian and Georgian epics developed their relationships with gods or goddesses within the framework of religious belief. Gilgamesh's mother, NinSun, and Amirani's mother, Dali, are referred to as goddesses in the epics, indicating a similarity between them.

In terms of the creation of the heroes mentioned in the epics, their physical structures and characters are magnificent. There is also a spiritual similarity found in the epics. The communication between Gilgamesh and the gods is very explicit. The gods have made Gilgamesh a wise figure by imparting knowledge to him in many areas. It is indicated that he is knowledgeable and proficient in various aspects. God, his godfather, is shown as the source of Amirani's power, who has a magnificent power. The god then prays for him, stating that no one in the world will be able to resist Amirani, emphasizing the clear communication between Amirani and the god.

Another event in the epics is the defeat of dragons and monsters by Gilgamesh and Amirani, leading to the restoration of order and fulfilling their responsibilities towards the people.

გიორგი ყიფიანი

(საქართველო, თბილისი)

თემატური სადღეგრძელოების ტრადიცია და დისკუსია ქართული სუფრის ფესვების შესახებ

სტატიის მიზანია განხილულ იქნას მტკიცებულებანი, რომლებიც უარყოფენ ანთროპოლოგიურ მიმოხილვებში უკვე ფართოდ გავრცელებულ ჰიპოთეზას, რომლის მიხედვით ქართული სუფრა მე-19 საუკუნემდე ზასიათდებოდა როგორც არაცივილიზებული და უკულტურო ქვეყნის პრაქტიკა - მთვრალი ორგანო, ქართული სუფრა საფავიდური ირანის გავლენით ჩამოყალიბებული (Manning, 2014, Tuite, 2021). ამ ჰიპოთეზის ავტორები მხოლოდ რამდენიმე ისტორიული წყაროზე დაყრდნობით ამტკიცებენ, რომ საქართველოში არ გაგვაჩნია თემატური სადღეგრძელოების აღწერილობა მე-19 საუკუნემდე, არ არსებობდა სუფრის გამოკვეთილი წესი და ამიტომ თანამედროვე მრავალსადღეგრძელოიანი ქართული სუფრა თითქოსდა წარმოადგენს „გამოგონილ“ ტრადიციას. მათი აზრით, სუფრა კულტურულ და სულიერების სივრცეში მხოლოდ თემატური სადღეგრძელოების შემოღების შემდეგ რუსული (ევროპული) ლიტერატურის მიბადებით (Ram, 2018); საბოლოოდ კი სუფრის ქართულ ტრადიციას ცივილიზებულ სახეს

მიუღია მხოლოდ სამჭოთა პერიოდში და ამდენად, ქართული სუფრა სამჭოთა ტრადიციას უფრო წარმოადგენს (Muelfried, 2018).

სტატიაში წარმოდგენილია ჯორჯიო ინტერიანოს, ჯოვანი და ლუკას, ქრისტეფორო კასტელის, ვოლკონსკისა და ხვატოვის მე-15-17 საუკუნის ჩანაწერებისა და თეიმურაზ მეორის პოემის მიმოხილვა, რომელიც ადასტურებს თემატური სადღევრძელოების გამოკვეთილი წესის არსებობას საქართველოში და ტრადიციული სუფრის ცერემონიის უპირატესად რელიგიურ კონტექსტს. მე-16-17 საუკუნეების ისტორიული წყაროების ანთროპოლოგიური ანალიზი ნათლად აჩვენებს ფსიქოკულტურულ და ტიპოლოგიურ სხვაობებს საქართველოსა და საფავიდურ ირანის სუფრის ტრადიციებს შორის. ალკოჰოლის მოხმარების წესის მიხედვით საქართველო შეიძლება განისაზღვროს როგორც „ღვინის“, „სველი“ კულტურა, სადაც სმა სასურველია, მაგრამ თრობა აკრძალული და ალკოჰოლის მიღების ღირებულებები თუ სანქციები კარგად არის ჩამოყალიბებული. საქართველოში ალკოჰოლიზმის დონე დაბალია, მაშინ, როდესაც სპარსეთში ალკოჰოლიზმი ელიტაში ხშირი იყო. მოგზაურთა ჩანაწერებში სადღევრძელოს რიტუალის აღწერილობანი ასევე ადასტურებენ ტრადიციული სუფრის სულიერ, ქრისტიანულ ხასიათს საქართველოში.

Giorgi Kipiani

(Georgia, Tbilisi)

Thematic Toasting Tradition and Debate on the Roots of Georgian Supra

The purpose of the article is to discuss the evidence that refutes the already widespread hypothesis in anthropological research, according to which the Georgian Feast - Supra until the 19th century was characterized as an uncivilized and uncultured practice of material consumption - a drunken orgy, and thus the Georgian Supra was formed under the influence of Safavid Iran (Manning, 2014, Tuite, 2022). The authors of this hypothesis believe, based on only a few historical sources, that there is no mention of thematic toasts until the 19th century, so there was no set rule of the Supra and the modern multi-toast Georgian Supra is an «invented» tradition. According to this authors, the Supra becomes cultural and spiritual domain only after the introduction of thematic toasts, borrowed from Russian (European) literature (Ram, 2018); finally, the Georgian Supra tradition takes a civilized form and spreads during Soviet period; thus, the Georgian Supra is more Soviet tradition than authentic Georgian one (Muelfried, 2018).

The article presents a review of the 15th-17th century travelogues by Giorgio Interiano, Giovanni da Luca, Christophoro Castelli, Volkonsky and Khvatov and a poem by Teimuraz II, which confirms the existence of a distinct rule of thematic toasting in Georgia

and mainly religious context of the traditional Supra ceremony. Anthropological analysis of historical sources of the 16th-17th centuries reveals psychocultural and typological differences between the feasting traditions of Georgia and Safavid Iran. According to the rules of alcohol consumption, Georgia can be defined as a «wine» and «wet» culture, where drinking is desirable, but intoxication is prohibited. In such cultures, the values and sanctions of alcohol consumption have been and accordingly is well established, alcoholism is low, whereas in Persia alcoholism was common among the elite environment. In the descriptions of the toasting ritual among travellers, also confirm the predominantly spiritual, Christian character of the traditional Supra in Georgia.

ზაზა შამიკაძე

(საქართველო, ბათუმი)

შავშეთ-იმერხევისა და მაჭახლის 1573/4 წლის მოკლე აღწერა

ოსმალეთის იმპერიის ცენტრალური ხაზინის შემოსავლების ერთ-ერთი ძირითადი წყარო იყო დაპყრობილი ქვეყნებსა და მოსახლეობაზე დაწესებული გადასახადები. გამომდინარე აქედან, სახელმწიფო განსაკუთრებული ყურადღებას უთმობდა სამხედრო და საფინანსო საკითხებს. ქვეყნის მთავარი ფინანსური უწყება (Defterhane-i Amire) გადასახადების აკრეფის მიზნით აღგენდა აღწერის ვრცელ დავთრებს, სადაც აღწერული იყო დაბეგრული სოფლები და მათში მცხოვრები კომლები, ოჯახის მეთაურის მითითებით მითითებით. აღინუსხებოდა ყველა საგადასახადო ობიექტი და მათზე დაკისრებული გადასახადი თავისი ოდენობით. პარალელურად, მთავარი საფინანსო უწყება აღგენდა მოკლე (იგივე - იჯმალ, ჯაბა) დავთარს, რომელიც, ერთი მხრივ, ავსებდა ვრცელ დავთარს და მეორე მხრივ, გვაწვდიდა უფრო ვრცელ და დაწვრილებით ინფორმაციას ამა თუ იმ საკითხთან დაკავშირებით.

აღნიშნული ტიპის წყაროები მრავალმხრივ და საინტერესო ინფორმაციას გვაწვდიან კონკრეტული გეოგრაფიული არეალის, მოცემული პერიოდის პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური, ეთნიკური, რელიგიური, დემოგრაფიული თუ სხვა სურათის ვითარების შესახებ. ხელნაწერი მგლები ძალზე საინტერესოა ენათმეცნიერული კუთხითაც. შეიცავს დიდი რაოდენობით მასალას ონომასტიკის (ტოპონიმები, ანთროპონიმები) და საინტერესოა ქართულ-თურქული ენობრივი კავშირების კვლევის თვალსაზრისითაც.

მოხსენება გახლავთ ხელნაწერი დოკუმენტის ანალიზი, რომელიც წარმოადგენს შავშეთის, იმერხევის და მაჭახლის ხეობების მოკლე აღწერას. დოკუმენტის დედანი ინახება თურქეთის რესპუბლიკაში, კერძოდ, ანკარაში, მიწისა და კადასტრის მთავარი სამმართველოს არქივში (შიფრი 324).